

Izhaja v Trstu

Vsak tisk od 5. pop.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Uredništvo in upravljalstvo
ul. del Lavatoja
št. 1, I.
Telefon 18-87.

NARODNI DELAVEC

Posamezne štev. se prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo na milimetre v širini na kolone, in sicer po 8 stot. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru. Naročnina za celo leto K 4.—; za pol in četrt leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Narodna delavska organizacija.

vabi na

izredni občni zbor

ki se vrši

v nedeljo, dne 22. majnika t. l.

v veliki dvorani Nar. doma v Trstu

DNEVNI RED:

1. Organizacijski statut.
2. Izpremembra pravil.
3. Izpremembra pravil podpor. zaklada.
4. Pristop N. D. O. k češki delavski zvezi.
5. Delavska hranilnica in posojilnica.
6. Razno.

Ako bi občni zbor ne bil sklepčen ob 8. uri, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu članov.

V smislu pravil je samostalne predloge naznaniti odboru 8 dni pred občnim zborom.

Z ozirom na to, da so na dnevnem redu tako važne točke, prosimo res točne udeležbe. Za vse točke je treba resne in temeljite razprave, ki ne bo kratka, zato prosimo, da se člani udeležijo razprave z ono resnostjo, in brez ostjo, ki je potrebna za tako važno stvar, da bo mogoče rešiti vse točke.

V Trstu, dne 6. majnika 1910.

Odbor N. D. O.

Delavstvo sebi.

Prav izredne so bile razmere, v katerih se je ustanovila N. D. O. Zibel ji je potekla v Trstu, v onem Trstu, kjer baje narodnega delavstva sploh ni bilo, kjer so razni delavski lažiprijatelji z blestečimi frazami primamili velik del delavstva v svoj na videz mednarodni, a v resnici pa le breznarodni, ali pa še več, slovenskemu delavstvu skrajno sovražni narodnonasprotni tabor. Socialna demokracija, po svojih načelih z zunanji svet sicer mednarodna, na znotraj pa naravnost kamoristično šovinistična, je štel med svojimi člani tisoče slovenskega delavstva, ki je pričakovalo od nje rešitve iz svojega neznosnega položaja. Ali kruto se je varalo to slovensko delavstvo, kajti ne samo da je bil slovenski delavec le molzna krava, katere so molzli teden za tednom, mesec za mesecem, leto za letom, ne, prezirali so celo to dobro kravico, ki jim je v svoji pohlevnosti polnila vedno prazne blagajne, norčevali so se iz nje in jo zasmehovali, slovenski delavec je bil svojim socialističnim tovarišem druge narodnosti vedno le zaničevani — „ščavo“. Poznali so ga le tedaj, kadar je dajal, a poznati ga niso hoteli, kadar bi bil moral kaj dobiti.

Trst s svojo popolnoma slovensko okolico, s svojimi tisoči in tisoči avtohtonega slovenskega prebivalstva je bil že od nekdanj torišče hudega boja za obstanek

slovenskega naroda, za pravice slovenskega rodu in jezika na domačih tleh. In tega položaja se je tudi zavedalo slovensko delavstvo, da sicer v iskal pomoči za izboljšanje svojih razmer v mednarodni delavski organizaciji, ker take organizacije ni imelo samo, ker je boj za narodni obstanek zahteval vse moči na drugem polju. Tedaj je iz narodnega delavstva samega vzklikla misel o lastni organizaciji, o združenju narodnega delavstva v organizaciji, ki bi ne bila slovenskemu delavstvu samo v obrambo njegovih gmotnih interesov, temveč bi varovala in branila tudi njegove narodne pravice. Tako je potem nastala „Narodna delavska organizacija“.

N. D. O. je ves čas svojega obstoja po svojih najboljših močeh vršila to svoje dvostransko obrambno delo. Ako se ji niso posrežile vse njene akcije, gotovo ni krivo to, češ da bi ji bila manjkala dobra volja, pač pa je bila, priznajmo odkrito še mlada, bilo se je treba še učiti, in prav boj, katerega je morala N. D. O. biti ves čas svojega sedaj triletnega obstoja na vse mogoče strani, je bil zanjo šola, v kateri je pridobila, kar ji je manjkalo — izkustva.

Po triletnem obstanku torej stopa sedaj N. D. O. pred svoje člane, da z njihovim privolenjem uporabi ta izkustva za svoje nadaljno delovanje. V nedeljo, dne 22. t. m., stopi N. D. O. na svojem izrednem občnem zboru pred svoje člane, da jim predloži načrte za bodočnost.

Mnogo se je namreč izpremenilo tekom treh let. Iz majhnega društva se je razrasla N. D. O. v mogočno društvo, ki šteje tisoče narodnega delavstva po vseh deželah, kjer biva slovenski in hrvatski narod. To so vse drugačne razmere, kakor pa so bile ob času ustanovitve. Z ozirom na ta razvoj je pred vsem treba enotnega organizacijskega statuta, treba je enotnih pravil, na podlagi katerih se združijo vsa ta mnšica narodnega delavstva v enotno armado, ki bo v-a kakor en mož nastopala v obrambo svojih pravic. Zato bo tudi odbor predložil občnemu zboru načrt organizacijskega statuta in pravil, ki bodo veljavna za vse tvorbe N. D. O. po celi naši domovini.

Z ozirom nato, da je delavstvo navezano pri vsem svojem skupnem delu edino le samo nase, da zlasti v svoji stiski in potrebi ne najde prijatelja, ki bi mu skočil na pomoč, je potrebno, da se delavstvo zaveda tega položaja in samo poskrbi zato, da se bo v času nesreče moglo obrniti tja, odkoder edino mu more priti pomoč. Samo obramba, samo pomoč, to je edino, kar more delavstvu pomagati v njegovi nesreči, in na to merijo tudi vse nadaljne točke dnevnega reda na nedeljskem občnem zboru.

Preureditev podpornega zaklada se je pokazala nujno potrebna. Treba je obrambnega zaklada za slučaj sporov, ki imajo svoj izvor v delu, treba je zaklada, iz katerega bo dobivalo delavstvo podporo v slučaju brezposelnosti ali tedaj, ko mora iskati zaslužka izven svojega bivališča. Okrepiti je treba podporni zaklad za slučaj boleznih, in kako prav pride podpora zaostalim, ako umrje njihov vzdrževatelj. Misli je tudi treba nato, da zadene delavca tudi kaka druga nesreča stiska, da rabi podpore, toda odkod naj jo dobi, ako ni zaklada, iz katerega naj bi organizacija zajemala. O vseh teh nujnopotrebnih stvareh se bo razpravljalo na občnem zboru, in le želeji je, da se delavstvo v svojo lastno korist udeleži občnega zbora v čim največjem številu in tu izrazi svoje mnenje.

V združenju je moč, in to hoče upoštevati tudi N. D. O. Zato je bil že zdavnaj njen namen, da se z vsem svojim članstvom priključi mogočni organizaciji naših severnih slovanskih bratov, organizaciji narodnega delavstva češkega in poljskega. Velikanski pomen bi imela ta zveza in bila bi nam mogočna opora v dosegu

naših ciljev. Ali je potem mogoče še misliti da bi se ne uresničile naše skupne zahteve, ako zahtevajo njih uresničenju toliki tisoči in tisoči samozvestnega delavstva, ki je vedno pripravljeno, da z vsemi svojimi silami posreži v boj, kadar to zahteva obramba koristi celote, ali pa tudi posameznika. V slovanski delavski zvezi vidimo poročstvo za uresničenje naših velikih delavskih zahtev, katere so nam sicer nedosegljive.

Velik korak naprej napravi N. D. O. z ustanovitvijo „Delavske hranilnice in posojilnice“.

Izrečno poudarjamo tu, da to ne bo nikak konkurenčni zavod, ustanovljen morda zato, da bi škodoval že obstoječim narodnim denarnim zavodom. Delavstvo je čutilo že zdavnaj silno potrebo denarnega zavoda, kjer bi moglo nalagati tudi najmanjše svote, obenem pa tudi dobivati majhna posojila na majhna tedenska odplačila. Obstoječi zavodi se ne morejo vpuščati v taka denarna poslovanja, da bi n. pr. sprejemali vlog od 1 K naprej, ali dajali posojila od 10 K naprej na tedenska odplačila po 1 K itd., ker bi bil zanje za to potrebni režijski aparat predrag, zlasti pa tudi zato, ker mora imeti tak zavod take ure dne, da je pristopen delavstvu v njegovem prostem času, in to so zlasti večerne ure. Obenem pa bi bil namen tega zavoda, da s svojimi preostanki podpre podporne zaklade N. D. O. Vsekako bi „Delavska hranilnica in posojilnica“ odpomogla eni največjih potreb našega delavstva in smo prepričani, da bi uspevala kar najbolje, ne da bi bil stem oškodovan kak drug denarni zavod.

To so torej v kratkem stvari, o katerih bo razpravljala nedeljski občni zbor. Važne so te stvari, silno važne, in treba je, da se razpravlja o njih z vso resnostjo in temeljitostjo, kajti za nadaljno delovanje N. D. O. so naravnost življenskega pomena. Prosimo torej tovariše člane, da se udeležijo občnega zbora v čim najmanjšem številu in že stem pokažejo, da jim je napredek njihove organizacije res na srcu, da se udeležijo razprave z ono treznostjo, ki jo zahteva važnost stvari, in potem sklepajo, kakor se jim bo po njihovem dobrem preudarku zdelo najboljšje za splošno korist. Od teh sklepov je odvisna nadaljno delovanje N. D. O., njen napredek in napredek našega narodnega delavstva sploh.

Narodni delavci! Vse, kar vam bo predlaga odbor, je namenjeno vam samim, vašim koristim, vam v dobro. Čist, vzvišen namen je vodil N. D. O. pri vsem tem, da delavstvo samo do sebi zavzame tisto mesto, ki mu gre po njegovi ustvarjajoči in vse vzdržujoči sili. Delavstvo, ki od jutra do mraka, od mraka do dne dela in dela le za druge, naj tu vsaj ustvari nekaj samo, zase, sebi v korist, da vzdrži samo sebe. Zato zključujemo te vrste z besedami, ki smo jim jih postavili na čelo in kličemo našemu delavstvu:

delavstvo sebi!

.. ZVEZA .. JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Socijaldemokratično.

Prišel je neki prejšnji član socijaldemokratične organizacije železničarjev v naše uredništvo in z ogorčenjem ožigosal postopanje mednarodne organizacije proti njemu kot 15 letnemu članu. Mislimo, da se nam ni treba čuditi nad newarnim postopanjem s strani socijalistične organizacije proti njemu, kajti njej je vendar le za stranko, ne pa za železničarje kot take. In če pride kaka bolj sitna zadeva, pa jo kratkoma ne morejo in nočejo izpeljati, akoravno gre za zvestega člana, ki je 15 let delal v prid društvu, zraven pa nehoti sam sebi v škodo, ker vodstvo ni znalo nastopiti v

odločilnem trenutku, in to morda le, kar bomo videli, da se ne zameri trem članom proti nemu.

Torej k stvari. Neki član Krobath je bil tako srečen, da je po marljivem opravljanju svoje službe izredno napredoval pri svoji plači. Razglašeno je bilo v uradnem listu št. 34 z dne 13. avgusta 1908 da se mu je odkazala s križcem plača K 1400.—, to je torej izredno napredovanje.

Komaj je bil ta revež tako srečen, da bi bil prišel eno leto prej do plače K 1400.—, že so se vzdignili drugi, da njim pripada izredno napredovanje, ne pa Krobathu. In glej, kar bi človek nikdar ne mislil, se je zgodilo. V uradnem listu št. 44 od 11. oktobra 1908 prekliče c. kr. ravnateljstvo državnih železnic izredno napredovanje Krobatha in ga postavi nazaj v taro plačo K 1300.— in revež mora plačati že sprejeto povišanje direkcijski nazaj.

Obrne se zdaj na svojo organizacijo v Trstu in na Dunaj, kako da se mu je to moglo pripetiti in prosi posredovanja, da pride on do že uradno razglašene in pripoznane plače. In kako tudi ne. Ako se je ustreglo drugim, ki so njega tlačili in ga označili kot neupravičenega, ga seveda tudi mednarodna organizacija ni mogla več uspešno zastopati, ampak samo navidezno, in ko je zahteval, da se zanj zavzame, je dobil brco.

Na njegova prvotna pisma na pravovarstveno in strokovno društvo, centralo na Dunaju je dobil sledeči odgovor:

Dunaj, dne 21. 11. 1908.

Cenjeni sodrug!

Na Vaša cenjena pisma z dne 1., 11. in 16. 11. 08 Vam naznanjam, da sem govoril o Vaši zadevi z dvornim svetnikom dr. Koliskom na novo in mi je on na novo izjavil da ukaže ministrstvo c. kr. ravnateljstvu v Trstu, da dobite K 1400.—. Vi morate imeti pač malo potrpljenja. Predno pride ta zadeva iz ministrstva, prehodijo vedno več instanc in traja dalj časa.

S socijaldemokratičnim pozdravom

Jos. Tomschik.

S tem je bil Krobath nekaj časa potolažen, ali ko je le videl, da se ne gane nič iz ministrstva, se je obrnil dne 13. 12. 08. zopet na centralo na Dunaj. Nato dobi drugi odgovor:

Dunaj, 16. dec. 1908.

Cenjeni sodrug!

V odgovor na Vaše cenjeno pismo z dne 13. 12. 08 Vam naznanjam, da nismo v stanu še enkrat posredovati za Vaše ponovno imenovanje, ker se bode zadeva, kakor je obljubil dvorni svetnik dr. Kolisko, rešila — ugodno.

Mi moramo pustiti tudi c. kr. železn. ministrstvu časa, ki ga potrebuje za tako rešitev, akoravno mi spoznamo to Vašo zahtevo za preveliko.

Vi morate še potrpežljivo čakati, kar Vam bo tembolj mogoče, ker Vam na uspeh ni več treba dvomiti.

Tudi ne boste oškodovani, ako se zadeva zavleče, zato manjka za nas vsaka vsaka potreba, da nadlegujemo železniško ministrstvo.

S socijaldemokratičnim pozdravom za pravovarstveno in strokovno društvo v Avstriji

Josip Tomschik.

Član, nadsprevodnik Krobath, je čakal torej potrpežljivo do meseca marca 1909, in ker se le ni nič ganilo in ta zadeva še ni prehodila instanc železniškega ministrstva, je član Krobath skoraj izgubil potrpežljivost in pisal dne 29. marca 1909, torej po tri četrta leta, na centralo socijaldemokratične organizacije na Dunaj sledeče pismo:

Trst, dne 29. marca 1909.

Gospod državni poslanec in sodrug Josip Tomschik in Müller

Dunaj.

S pismom centralo, oziroma sodruga Tomschika z dne 21. 11. 1908 in 16. 12.

1908, št. 285 J/1908 sem bil obveščen, da ste bili radi preklica mojega napredovanja (avancementa) pri gospodu dvornemu svetniku dr. Kolisku in da je on ponovno izjavil, da bode c. kr. železniško ministrstvo obvestilo c. kr. ravnateljstvo v Trstu, da mi ostane plača K 1400—, ki se mi je odkazala z uradnim listom št. 34 od 13. avgusta 1908.

V pismu od 16. 12. 1908 se je tudi reklo, da se mora pustiti c. kr. železniškemu ministrstvu za take rešitve časa in radi tega naj le potrpežljivo čakam, ker mi o uspehu ni več treba dvomiti. Tudi ne bom trpel radi zavlačevanja rešitve nikake škode.

In zdaj vprašam, kako mi more centrala tako pisati, ako to ni resnično.

Tudi sem, kar ste gotovo izvedeli od sodruga Zinka, vložil dne 3. marca 1909 prošnjo radi preklica mojega napredovanja na c. kr. železniško ministrstvo, katero je oddala dne 4. marca 1909 postaja Trst na ravnateljstvo državnih železnic.

Torej sem vendar radoveden, ali bode držal dvorni svetnik Kolisko dano besedo ali ne. Nadalje bi Vas prosil, da mi dopsiljete tista dva uradna lista z dne 13. avgusta in 6. decembra 1908, da se morem obrniti do drugega poslanca, ako mi poslanca sodruga Tomschik in Müller te moje zadeve ne moreta uspešno zastopati, kakor se mi je sicer obljubilo, oziroma me obvestilo.

Dopisnico in sprejeta dva pisma, ki sem jih sprejel od centrale (od Tomschika podpisano) bodem v slučaju, ako se moja zadeva ne reši, kakor mi je bilo obljubljeno, razglasil javnosti v časopisih.

Prosim čimprej odgovora.

S socijaldemokratskim pozdravom
sodrug J. Krobath,
nadsprevednik v Trstu.

To pismo je centrali malo zasmrdelo in seveda tu centrala ni mogla več tolažiti s potrpežljivostjo, ampak je uporabila najprijetnejše sredstvo, katero rabi rada v sličnih slučajih, odklonila je namreč vsako nadaljnjo posredovanje za svojega člana, kar je izraženo v sledečem pismu:

Dunaj, 26. aprila 1909.

Cenjeno vodstvo krajevne skupine!

Cenjeni sodrugi!

Priloženo Vam pošiljamo prepis pisma, ki smo ga sprejeli od nadsprevednika J. Krobatha in k kateremu pripomnimo sledeče:

Krobath si je dovolil vprašanje, kako mu more centrala kaj pisati, kar ni resnično, vidno pa sam nima pojma o resnici, ker mu nismo pisali niti besede več, kar mu je rekel dvorni svetnik dr. Kolisko o priliki, ko se mu je sam predstavil in kar je tudi nam obljubil.

Zato pa, kar je rekel dvorni svetnik Kolisko, mi ne moremo prevzeti nobene odgovornosti, tudi ne zato, da je dvorni svetnik Kolisko menjal svoje mnenje v tej zadevi.

Kar pa se tiče na koncu pisma izražene pretnje, nas pušča popolnoma hladne, mi pa Vas prosimo, da obvestite Krobatha, da mi za ljudi, ki pridejo do nas s takimi pretnjami, ne moremo ničesar nadalje več storiti.

Rešitev, ki jo pričakujemo na našo zadnjo intervencijo z dne 8. 4. 1909, Vam še dopsiljemo, izjavimo pa že danes, brez ozira na njeno obliko, da mi za Krobatha radi njegovega pisma ne moremo ničesar več ukreniti.

Z željeno dva uradna lista pošljemo priloženo nazaj.

S socijaldemokratskim pozdravom

Splošno pravovarstveno in strokovno društvo za Avstrijo.

Josip Tomschik.

To je zgodba tega posredovanja v res krivičnem in nezaslišanem postopanju s strani c. kr. ravnateljstva državnih železnic v Trstu, da odzvam to, kar je uradno že dalo.

Da je pa razumljivo in upravičeno postopanje in nevolja nadsprevednika Krobatha, sledi iz tega, da so bili naknadno in izredno imenovani v plačilni red K 4000— eden službeno mlajši in drugi službeno po letih skoraj enako star nadsprevednik in to z uradnim listom št. 53 z dne 6. decembra 1908.

Da pri takem ravnanju ni možno obdržati mirne krvi, bode vsakdo izprevidel, in se moramo le čuditi centrali, da se tukaj res ni pobrigala bolj za svojega člana. Je pač mednarodna. Morda še kaj izpregovorimo o tem.

Ustanovni shod podružnice Maribor.

Preidemo torej k naši organizaciji Z. J. Ž. in pri tem Vam kličem v spomin, geslo: „v združenju je moč“ in stem geslom stopim danes pred vas slovenske

železničarje v Mariboru, ki ste imeli pogum ustanoviti tukaj na ogroženi meji slovenskega življa podružnico Z. J. Ž. To geslo imejmo pred očmi in naš uspeh in napredek nam ne bode izostal.

Pri ustanovitvi organizacije Z. J. Ž. nas ni vodila morda lahkomišelnost, ali morda kaka narodna prenapetost, nismo imeli pred očmi nobenega strankarskega namena, ampak vodilo je nas pri ustanovitvi Z. J. Ž. le edino dejstvo, da ni več mogoče še nadalje prenašati zatiranja in zapostavljanja slovenskega železničarja, tako s strani železniške uprave, kakor od nekaterih brezobzirnih nemških uradnikov. Prišli smo že tako daleč, da se predznejno nekateri taki mlečnozobneži celo prepovedati govoriti slovenskim železničarjem med seboj slovensko in to ne morda v kakem nemškem kraju, ampak popolnoma na domačih slovenskih tleh, med tem ko se mirno trpi italijanski jezik in hoče gospodovati na naši zemlji nemška prevzetnost.

Ali je bila torej potreba, da se združimo jugoslovanski železničarji na narodni podlagi? Cenjeni tovariši! Staviti to vprašanje je odveč. Kje se more čutiti slovenski železničar, kateri še ni prodal zadnje kapljice slovenske krvi našemu nasprotniku ali internacionali, bolj domačega kakor pa ravno v narodni organizaciji slovenskih železničarjev, v katero bo imel tudi svoje zaupanje.

In ali jej lahko zaupa? Da, ker slovenska organizacija železničarjev bode imela srce in čut za slovenskega železničarja, le slovenska organizacija, katera ni primorana ozirati se na železničarja Nemca ali Italijana, bode lahko zastopala slovenskega železničarja. Naša naloga mora tudi biti, da pripomoremo pri železnici do pravice tudi našemu jeziku, da se ne bode zahtevalo, kar se že dogaja, že od železniškega delavca, da mora znati popolnoma nemški jezik. Ako ne zna tako dobro nemški, kakor pa gospod kontrolor, ga smatra železniška uprava za nesposobnega za mesto čuvaja ali premikača. Čuvaj ne dela službe z jezikom, ampak z umom in rokami.

In zakaj zahteva železniška uprava na naših domačih tleh že od zadnjega uslužbenca nemški jezik? Morda v interesu službe? Ne! Zahteva se v interesu nemških uradnikov, nemškega kontrolorja itd., ker bi drugače on ne bil sposoben opravljati službe na naših tleh. Nikdar ne smemo pristustiti, da bi nas ponemčevali le radi tega, da služi tujerodec dober kruh, da zasedejo nemški uradniki in tudi poduradniki najboljša mesta pri železnici, kajti na naši zemlji gre kruh nam Slovencem in ako pa hoče uživati tujec na naši zemlji kruh, potem ima pa proketo dolžnost, da se priuči našega jezika.

Kakor bodele slišali iz pravil, je organizacija Z. J. Ž. nepolitična, to je le strokovna. Ali je prav tako? Da! Kajti organizem železničarjev je tako kompliciran, da je naravnost izključeno, da more organizacija železničarjev, katera ima politične in strankarske namene, uspešno delovati za svoje člane in to že iz enostavnega razloga ne, ker privede politik najprej do prepira, in kjer je prepir, tam ni možno uspešnega delovanja, ni nikdar možno združiti v organizaciji, ki je sicer tudi strokovna, ampak ima politično barvo, vsaj večje število slovenskih železničarjev. Ako so torej vsi slovenski železničarji trezni v svojih nazorih in ne strastni politični strankarji, nam je dana prilika da se združimo vsi v organizaciji Z. J. Ž. in tesno združenim v močni armadi nam ne bo težko zasledovati naših službenih interesov.

Ako nam hoče kdo predbacivati, da morda razdiramo, ker smo ustanovili Z. J. Ž., mu odgovorimo, da bi nikdar ne bilo mogoče privabiti in združiti vseh slovenskih železničarjev v socijal-demokratski organizaciji, in tudi ne v prometni zvezi ali Verkehrsbundu, ker prva je nemška, druga pa sploh nemška, vrhu tega pa obe politični. Z organizacijo Z. J. Ž. smo le ojačili število organiziranih železničarjev in bomo še bolj uspešno nastopili, ako bo šlo za skupne interese vseh železničarjev, ako bodo to seveda hoteli storiti domišljavi mednarodni železničarji, kateri se smatrajo po najnovešem izreku njih strokovnega tajnika v Trstu za edinoupravičene zastopnike železničarjev. Tukaj se vidi strankarstvo, sad organizacije, ki je politična in ki ji je v prvi vrsti za njeno politično moč, potem šele za koristi železničarjev. (Konec sledi.)

ZAHVALA.

Podpisani odbor „Narodne delavske organizacije“ v Ljubljani vrši tem potom

prijetno dolžnost s tem, da se najprisrčnejše zahvaljuje vsem onim, ki so na ta ali oni način pripomogli k sijajnemu uspehu I. velikega delavskega izleta v Trst, ki se je vršil 8. t. m.

Zahvaljujemo se osobito tov. Ekarju in Engelmanu na njihju ogromnem trudu, ki sta ga imela pri prireditvi vsega izleta. Dalje gg. dru. Wilfanu ter dru. Slaviku, dež. poslancema, ker sta nam dosegla svobodni vohod v svobodno luko, arsenal, plinaro itd., tov. odbornikom tržaške N. D. O., na čelu njim tov. Kranjcu na res nad vse pričakovanje krasno uspelem pozdravu ter sprejemu na postaji, tov. dru. Brnčiču, dru. Rybářu na krasnih govorih, dru. Mandiču, predsedniku, na ganljivem pozdravnem pismu, g. dru. Gregorinu in odboru pol. društva „Edinost“ in vsem skupaj na navdušenem sprejemu v „Nar. domu“, ki nam ostane vedno hvaležno v spominu.

Slavnima društvoma „Čitalnici pri sv. Jakobu“ in pevskemu društvu „Iliriji“ veljaj naša posebna zahvala na prijaznem sodelovanju.

Naprednemu časopisju ki je s svojim mogočnim vplivom pripomoglo k velikemu uspehu tega izleta, se zahvaljujemo najtopleje.

Razkazovalcem tržaških znamenitosti, kakor tudi vsem skupaj in vsakemu posamezniku, ki se je posvetil kakorkoli našemu poletu k sinji Adriji, veljaj še enkrat naša najprisrčnejša zahvala.

V Ljubljani 17. majnika 1910.

Za odbor

„Narodne delavske organizacije“ v Ljubljani
Rudolf Juvan Slavoj Škerlj
t. č. preds. t. č. tajnik.

Domače vesti.

d— Pozdrav tov. dr. Mandiča ljubljanski N. D. O. Tov. dr. Mandič je pozdravil naše ljubljanske tovariše ob njihovem prihodu v Trst s sledečim pismom:

Častiti rojaki!

Zanosim a ob enem bolnim srcem se lotim peresa.

Pozdravljeni mi bodite!

Neizproсна volja usode je hotela potisniti me v samoto. To čutim posebno brdiko danes. Morda za to, ker sem se prevleč veselil današnjega dneva!

Vaš izlet v Trst ni čim prazne etikete. Za Vašim prihodom v Trst se skriva misel, ki jo zasledujemo že dolgo in ki jej hočemo dati formelnega izraza na izrednem občnem zboru N. D. O. 22. tek. m. Ljubljana—Trst naj se pridelava v eno dušo, ki bo razpihvala iskro organizacijske misli v močen plamen po vseh deželah, povsod, kjer je našega rodu. „Dim ne dokazuje še navzočnost ognja“. Izrekel je te besede sicer velik mož. Vendar si upam izrekat omenjeno željo. Seznaniti se hočemo medsebojno, bolj kot je bilo dosedaj. Med Ljubljano, prestolnico Slovenije in Trstom, prestolnico primorskih Slovencev, hočemo učvrstiti most, po katerem se bodo vsi jugoslovanski delavski sloji pomikali k narodno-političnemu in gospodarsko-prosvetnemu blagostanju. In ta most naj bo za nas demokratska misel. Pozdravljam Vas teda, zavezoje v širjenju demokratske misli. Drageceni Vaš zaklad, vajenski odsek predstraža N. D. O. naj služi v izgled prijateljem tržaške N. D. O. Učimo se eden od drugega.

Bodimo zares vzajemni!

Druge organizacije premagujejo kontinente. A mi, n-j bi ne mogli zediniti majhnega jugoslovanskega ozemlja pod našo zastavo? S temi občutki želim, naj bi Vam današnji dan v naši sredi prinesel obilo zadovolstva in trdno prepričanje da hočemo vključ vsem sovražnim naskokom ostati zvesti sinovi skupne nam matere. Zdravstujte!

Trst 7./5./1910.

Dr. Josip Mandič.

d— Iz proste luke prihajajo čim dalje tem pogostejša vprašanja, kaj je vendar z onimi poboljški, ki jih je obljubila uprava c. kr. javnih skladišč že začetkom meseca februarja in tudi še pozneje. In res, i govorov je bilo dosedaj že toliko, da prav lahko pohaja delavstvu pot pljenje, in še prav posebno zato, ker so ti izgovori tako čudni, da se naravnost bogu usmili. Saj bi se že bilo zgodilo, pravijo visoki c. kr. gospodje, ali državne blagajne so bile prazne, denarja ni. Seveda, za ono brezmišlno bobnanje po aneksiji Bosne je bilo dovolj denarja, lepi milijoni so šli iz državnih blagajen tja dol na Turško, a za ubogo paro delavca pa nima o tistih ubogih soldov, ki jih je treba, da bi se mu vsaj nekoliko zboljšalo njegovo nezno stanje. Ali tudi ta izgovor, da ni denarja v državnih blagajnah, je sedaj

odpadel, kajti državni zbor je dovolil posojilo. Sedaj bi bil že torej čas, da se izpolnijo obljube, ki zadenejo zboljšanje mezde. Ali poleg teh obljub so bile tudi druge, kakor n. p. ta, da bodo volarji po mogočnosti zaposleni celo leto. Toda, kakor je videti, hočejo gospodje res ostati zopet le pri obljubi, kajti sedaj je prav tisti čas, ko bodo začeli ti trpini dobivati prisiljeni „dopust“ in bodo v velikansko čast in slavo uprave c. kr. javnih skladišč hodili opoludne polegati na solnce, da si tako v svojem lačnem želodcu pogrejejo zajutrek za obed. To so razmere, ki res kriče naravnost v nebo, ali c. kr. državna uprava ima vse druge posle in se nima časa baviti s takimi stvarmi. N. D. O. je ukrenila po svojih močeh na pristojnih mestih vse potrebno, da dobi delavstvo, kar mu je bilo obljubljeno, in upati je, da se one obljube uresničijo v najkrajšem času. Ne moremo si pa kaj, da ne bi ob tej priliki izpregovorili par besedi o kričaškem, resnega delavskega zastopstva nevrednem postopanju socialnih demokratov. Ti gospodje so namreč, dobro vedo, da je vsak tak korak popolnoma brezuspešen, pred kratkim poslali v zadevi proste luke neko deputacijo na Dunaj. Koliko d. sežejo take deputacije, je splošno znano, namreč prav nič. Saj imajo socialni demokrati okrog 80 državnih poslancev na Dunaju, in če se ti gospodje tako bahajo s svojo močjo, zakaj ne zahteva teh 80 poslancev takojšnje izpolnitve obljub v zadevi tržaške proste luke. Mi pač mislimo, da bi to nekoliko več zalegla, kakor pa če gre par sodrugov na Dunaj gledat na uro. Če so že bili pri kakem ministru, je veliko vprašanje, ali je kdo teh odposlancev sploh odprl usta, in če so tudi govorili par minut z ministrom, kaj to drugega izvedeli, kakor to, kar so že vedeli v Trstu, — da stvar še ni rešena. To bi jim bil lahko povedal vsak delavec v prosti luki. In potem to neumno kričanje, da minister sploh nič ne ve o kaki spomenici itd. Ali so to še resni ljudje, katere naj bi kdo upošteval! Šli so pač na Dunaj in zapravili so par sto kron delavskega denarja, kajti zastoj se menda niso vozili in minister jim najbrž tudi ni povabil k obedu in v čerji ter jim vsaj po našem mnenju ni odstopil svoje lastne postelje za prenočišče. Ali ni naravnost smrten greh na tak način farbat ubogo delavstvo in potrositi za nič in zopet prazen nič toliko njegovega denarja, kolikor bi znašalo obljubljeno poboljšanje za vse delavstvo za par dni. To so prijatelji delavstva! Kakor rečeno, je N. D. O. brez krika in vika in tudi brez oškodovanja delavstva storila vse potrebne korake v tej zadevi in upamo, da bomo mogli v kratkem poročati o doseženih uspehih.

d— Na kooperativo študirajo v novi prosti luki na eni strani Pagninjanci, na drugi pa socialni demokrati. K temu pripominjamo le toliko, da se tu ne bo ustvarjala nobena kooperativa brez našega delavstva. Upravo c. kr. javnih skladišč pa opozarjamo nato, da zadruga našega delavstva, ki je že lani vložila svojo ponudbo za opravljanje skladalnih in nakladalnih del v novi prosti luki, še do danes ni prejela odgovora na svojo ponudbo, da je torej ponudba te zadruga še vedno v veljavi.

d— Za delavstvo v mestni plinarni (gas) je prišel sedaj čas, ko se začne delo krčiti in je treba tudi skrčiti število delavstva. Dosedaj se je pri tem postopalo tako, da so odpustili edinom le slovensko delavstvo. Da se to ne bo dogodilo tudi letos, je N. D. O. pravočasno poskrbela. Včeraj, v četrtek, sta bila v tej zadevi tovariša dr. Brnčič in dr. Rybář pri županu, kateremu sta razložila želje in zahteve slovenskega delavstva. Poudarjala sta, da slovensko delavstvo zahteva le pravičnosti in nikake protekcije. Delavstvo ve, da mora plinarna sedaj odpustiti nekaj delavcev, zahteva pa, da se zagotovi trajno delo pred vsem domačinom Tržačanom katerikoli narodnosti, potem drugemu domačemu delavstvu in šele v slučaju, ako je treba še delavskih moči in ni mogoče dobiti domačih, tujcemcem. Nadaljna zahteva je, da se pri odpustitvi delavstva gleda nato, koliko časa je ta ali oni delavec že v plinarni in na njegovo uporabnost pri delu. Nikakor ne gre, da bi se odpustili od dela delavci, ki so že leta in leta v plinarni, pa zato niso stalni, ker so jih večino par dni pred pretekom treh let odpustili. Če je treba odpustiti delavstvo, naj se odpuste pred vsem delavci, ki so komaj po par mesecev v plinarni in se je tudi tu ozirati na domačine. Ker se je pa po odpustitvi delavstva dosedaj ravnavalo navadno tako, da so vzeli slovensko delavstvo od boljše plača

V nedeljo vse k „Tirolovcu“

nega dela k slabše plačanemu, dočim pa so delavci italijanske narodnosti, zlasti regnikoli, vedno ostali pri boljše plačanem delu, zahteva slovensko delavstvo, da se uvede menjava dela da bo vse delavstvo prišlo do boljše in slabše plačanega dela po gotovem redu. To so gotovo popolnoma pravične zahteve. Župan je tudi priznal to in slovesno obljubil, da bo takoj naročil vodstvu plinarne, da se stvar uredi v tem zmislu. Odposlanca N. D. O. sta tudi poudarjala, da raznih nepravilnosti in krivic, ki se dogajajo slovenskemu delavstvu, pač ne zakrivlja ravnateljstvo, temveč le gotovi delovodje (kapoti), ki vzlic temu, da je delavstvo vse enako sposobno za delo, zlasti tisto, ki je že del časa v plinarni, protežira svoje ljubljence bodisi že iz tega ali onega razloga. Župan je obljubil, da se to odpravi in se bo ravnalo z delavstvom strogo nepristransko. Slovesna županova obljuba je torej tu in najbližji čas bo pokazal, ali in koliko se sme verjeti slovesni obljubi županu mesta tržaškega. Ako je mož, bo držal svojo besedo in se ne bo uklonil kakemu Biancatu ali drugim takim regnikolskim slovenozrcem!

d.— Kdor ne uboga ga tepe nadloga! Dostikrat smo žalibog imeli priliko grajati naše tržaške takomenovane „narodne“ podjetnike in trgovce zaradi njihovih „narodnosti“, ki jo kažejo stem, da jemljejo v delo „narodne“ delavce, seveda s to pripombo, da so ti „narodni“ delavci — regnikoli! Domačega slovenskega delavca, ki bi pošteno in vestno opravljal svoje delo, ne marajo, seveda ker bi ga morali nekoliko boljše plačati, zato pa jemljejo regnikole, ki delajo sicer za slabšo plačo, a si zato že znajo svoj zaslužek „zbojščati“. V zadnjem času sta se zgodila dva taka slučaja, eden je prišel v javnost, drugi pa ne. Čitali smo, da je trgovec Millonig imel uslužbena dva regnikola, ki sta mu kradla sladkor. In seveda potem — „o ti regnikoli!“ V javnost pa ni prišel slučaj, da je bil v hotelu „Balkan“ po noči okraden neki ljubljanski tovarnar. Tu bi pa morda mi prisavili — „o ti regnikoli“, in pa to-le: prav iz srca privoščimo vsakemu „narodnjaku“, da bi mu „o ti regnikoli“ odnesli magari tudi srajco in hlače s telesa, da bi se vsaj tako pokazal v vsej svoji „narodni“ goloti. In potem se pa taki ljudje še jeze nad slovenskim delavstvom, ki noče razumeti njihovega enostranskega „svoji k svojimi“, to se pravi „tvojega k mojemu“! Potem strahovita jeza in sovraštvo, če si delavstvo ustvarja svoje zadrage, ako se hoče na ta način gospodarsko opomoči. No no! Nič ne de, narodno delavstvo ni otrok, ki bi ga lahko vsak, komur bi se zljubilo, švrkal s šibico, temveč bo vračalo milo za drago.

d.— Onim, katerim gre! N. D. O. je v letošnji zimski sezoni priredila celo vrsto predavanj, debatnih večerov in drugih enakih prireditvev. Delavstvo je prav pridno prihajalo k tem prireditvam in prepričani smo, da ne brez uspeha. Predavanja so bila javna, vršila so se ali v dvorani N. D. O., ali pa v Narodnem domu, a eno moramo tu žal konstatirati: pri javnih predavanjih v prostorih socialnih demokratov smo videli vso slovensko inteligenco tržaško, nje več, kakor pa socialno-demokratskega delavstva, pri predavanjih N. D. O. smo videli večinoma samo, prav samo delavstvo! N. D. O. si je napašala predavatelje od zunaj, tržaški slovenski inteligenti pa predavajo pri socialnih demokratih! Ne bomo delali nadaljnjih komentarjev, naj nam se tudi ne očita kaka animoziteta ali kaj podobnega, konstatirali smo, kar je pred nami konstatiralo že naše delavstvo samo, in konstatiramo le še to-le v blagohoten, a resen opomin onim, katerim gre: naša delavska masa ni mrtva, temveč misleča!

d.— Med delavci v mestni plinarni (gas) so pred mesecem dni ustanovili socialni demokratni klub, ki bi naj varovalo koristi plinarniškega delavstva. Mi smo takoj izjavili, da nimamo nič proti temu društvu, da celo, da smo pripravljeni vedno delovati skupaj s tem društvom za korist delavstva, dasiravno naše delavstvo nima s tem društvom kot takim nič opraviti. V nedeljo, dne 22. t. m., pa priredi to društvo shod, na katerem hoče baje zahtevati zvišanje delavskih plač v plinarni. Društvo seveda lahko dela kar samo hoče,

toda ob tej priliki moramo naravnost izjaviti, da tudi v slučaju, ako se obrne to društvo za sodelovanje na nas, ne moremo sodelovati, to pa iz enostavnega razloga, ker je sedaj ravno najugodnejša prilika za zahtevo zvišanja plače. Plinarna mora v kratkem odpustiti večje število delavstva, ker se v poletnem času obrat znatno skrči, in ob taki priliki zahtevati zvišanje plače, je naravnost neumno, kajti akcija se mora posrečiti le tedaj, ko je plinarna v polnem obratu in je navezana na polnoštevilo delavstva. Komur je res mar korist delavstva, bo pač temeljito premislil položaj in šele potem začel s tako akcijo, ne pa da bi kar tjavendan zahteval nekaj, ko se že napreva, da je neizvedljivo. V sedanjem trenutku, ko stojimo pred skrčenjem obrata, bi bila taka zahteva naravnost lahkomišelnost oškodovanje delavskih koristi, kajti zgoditi se more le eno: kdor bo zahteval zvišanje plače, bo odpuščen. N. D. O. pa nikakor noče v tem času, ko je delo tako težavno dobiti, ko stagnira ves promet, riskirati za svoje člane izgubo zaslužka. Kdor ima količjak smisla za delavske koristi bo storil tudi tako in počakal ugodnejše prilike, jeni, ko bo stala plinarna zopet v polnem obratu.

d.— Dvojna mera. Označili smo že parkrat naše stališče v zadevi raznih nepravilnosti, ki se dogajajo s strani delavstva glede tujega imetja, in rekli smo vselej, da je vsak tak pregrešek ali prestoppek treba kazni. Kdor se je pregrešil, naj tudi trpi, toda že s splošno človeškega stališča pa je pri tem treba tudi gledati nato, da se morda zaradi kake malenkosti ki skoraj ni vredna, da bi človek govoril o njej, ne uniči eksistenco človeka in njegov morda cele njegove družine. Treba je prizanesljivosti, toda treba je tudi pravičnosti in nepristranosti. Enaka pravica za vse, ne pa da bi takega grešnika preganjali do skrajnosti, ako je morda Slovenec, nasprotno pa ga le navidezno kaznovali, če je Italijan, zlasti pa regnikolo. V mestni plinarni se je dogodilo že več takih slučajev. Bili so tički ti regnikoli, ki so kradli, kakor srake. Po cele vreče oglja ali koksa so izginile mimo spečega vratarja za zid, ali pa so bile vreče ne za par, temveč za 10, 20 kg težje, kakor bi morale biti. In kaj se je zgodilo. Tat je bil Italijan, zgodilo se mu ni drugega, kakor da so mu odpovedali službo in to celo z enotedenskim odpovednim rokom. Jeseni ga bodo seveda zopet sprejeli v delo. Če bi bil mož Slovenec, bi ga bila policija na mestu odvedla iz plinarne naravnost v zapor! Takih slučajev je v plinarni dosti. Mi gotovo ne privoščimo nikomur take nesreče, toda če velja za Italijane in zlasti regnikole taka prizanesljivost, naj velja enako za vse delavstvo. Nasprotno pa vzemimo slučaj n kega slov. delavca, ki nikdar ni storil niti najmanjše krivice v plinarni, kvečjemu da je odnesel iz plinarne prah, ki se mu je držal na črevljih, samo da je tupatam upravičeno zavrnil kako žlttev, in razni kapoti, zlasti tisti prosluli priganjač Biancato, so ga šikanirali toliko časa, mu nalašč dajali najslabše delo ob najslabšem zaslužku, da je revež moral zapustiti sam plinarno, ker s svojim zaslužkom ni mogel vzdrževati sebe in družine! Tu se vidi, kaka je ta dvojna mera v plinarni. Italijanu vse, Slovencu pa breco! Gospod župan, imena imamo na razpolago!

d.— Tovariše delavce, ki imajo vselej do petja in š. niso člani katerega drugega pevskega društva, vabimo, da pristopijo k pevskega društva „Trst“, ki ima vsak terek in pretek zvečer vsake vaje v dvorani N. D. O. ul. Lavatova št. 1. Kdor torej želi sedelovati, naj se brez drugih okolištin priglasi v torek ali petek in pomaga s svojimi močeh, da si delavstvo ustvari tu mogočen pevski zbor, s katerim se b. res moglo ponášati. Koliko dobrih pevskih moči je med našim delavstvom, a ne sod-lujejo nikjer, kar je gotovo le obžalovati, in zato želimo prav iskreno, da bi društvo „Trst“ združilo čim največ takih raztresenih moči v lepo celoto. Treba je le dobre volje in šlo bo!

d.— Trije zidarji dobe takoj zaslužek v Logatcu na Krajskem Plaču K 4.40 na dan, po zmnožni tudi več. Natančneje pove strokovni tajnik N. D. O.

d.— Delavstvo v Šklednju opozarjamo nato, da se vrši jutri, v soboto, dne 21. t. m. ob 8. zvečer v prostorih „Go-

spodarskega društva“ v Šklednju javno društveno zborovanje. Vabimo torej narodno delavstvo, da se zborovanja udeleži v čim največjem številu, obenem pa izrazimo tudi željo, da bi se zborovanja udeležilo tudi čim več ostalega škledenskega narodnega občinstva.

d.— Skupina N. D. O. — „prosta luka“ priredi v nedeljo dne 29. t. m. svojo veselico v Rojanu. Natančneje poročamo prihodnjič, pač pa že danes izrazimo željo, naj bi občinstvo to upoštevalo že sedaj in prihrani to nedeljo za našo „prosto luko“.

d.— Prvi pomladanski koncert, ki ga priredi v nedeljo, dne 22. t. m., popoldne ob 4. in pol skupina N. D. O. „Sv. Marko in sv. Andrej“ v prostorih „Gospodarskega društva“ pri Tirolcu pri Sv. Mar. Magd. Zgornji, obeta biti ena najboljših prireditvev N. D. O. letošnje pomladi. Skupina Sv. Marko in Sv. Andrej, ena najagilnejših naših skupin, priredi to veselico, da s čistim dobičkom podpre prepotrebni podporni fond, iz katerega dobivajo potem člani v času boleznih podpore. Pri koncertu bo sodelovalo pev. društvo „Ilirija“ od sv. Jakoba s svojim mešanim in moškim zborom, ter godbo društva „Zvezde“ iz Herpelja. Poskrbljeno bo za najraznovrstnejšo zabavo za stare in mlade. Poslovala bo šaljiva pošta in razne druge naprave, priredi se enodjanska igra itd., kakor poročamo natančneje na drugem mestu. To naj le še rečemo, da bo gotovo žal vsakomur, kdor se ne bo udeležil te prireditve. V prvi vrsti seveda pričakujemo, da bo naše delavstvo prihitelo gotovo v največjem številu, da tako pokaže svojo s. anovsko zavednost, v drugi vrsti pa se nadejamo, da se bo tudi ostalo narodno občinstvo zavedalo svoje dolžnosti napram narodnemu delavstvu in mu s svojo udeležbo pri tej prireditvi pokazalo svoje simpatije. Da se torej snidemo v čim največjem številu v nedeljo popoldne „pri Tirolcu“!

d.— Naše članstvo opozarjamo nato, da praznuje pevsko društvo „Primorac“ v Trebičah v nedeljo, dne 22. t. m. svojo desetletnico. Pevsko društvo „Primorac“ je pri proslavi našega delavskega praznika z veseljem sodelovalo in se udeležilo veselice na Opčinah, torej je naša dolžnost, da vrnemo društvu njegovo prijaznost in se po možnosti v čim največjem številu udeležimo njegove prireditve. Torej tovariši, kdor more, v nedeljo popoldne v Trebičah.

d.— Ali je to prav? Pišejo nam: V Rocolu je neki trgovec Francesco Cozzian, ki pač ne ve, kako je treba ravnati s s. ojmami uslužbenci. Pri njem je bil neki petnajstletni deček, Josip Čepek, za učenca. Mladi fantič je pač nekaj zagrešil, kaj, se ne ve, najbrž pa ni bil ta greh bogve kako velik. Cozzian pa ga je zato začel zmerjati s tatom in mu dal še par zaušnic. Na dečka je to tako delovalo, da je pobegnil in njegovi sorodniki še do danes niso mogli poizvedeti, kje se nahaja. G. Cozzian naj se pač navadi malo drugače ravnati s slovenskimi učenci, kajti sicer se bomo tudi mi slovenski delavci malo drugače ravnali s slovenskimi učenci, kajti sicer se bomo tudi mi slovenski delavci malo drugače ponášali napram njemu. Gospod Cozzian nas bo že razumel!

E den v imenu drugih.

d.— Krajevna skupina N. D. O. sv. Marka in sv. Andreja priredi I. pomladanski koncert s petjem godbo, igro, šaljivo pošto, tombolo in plesom v nedeljo, dne 22. maja 1910. na vrtu gostilne „Go-

spodarskega društva“ („pri Tirolcu“) pri Sv. M. M. Zgornji. V slučaju neugodnega vremena so koncert prenese na prihodnjo nedeljo, 29. maja. Na sporedu so pevske in glasbene točke ter igra v enem dejanju, „Kateri bo?“ Po končanem sporedu prične ples, ki bo trajal do petelinovega klica. Ob 3. in pol uri pop. zbirališče pred „Narodno gostilno“ pri sv. Jakobu, od koder se odkoraka točno ob 4. uri z godbo in zastavo po ulici dell'Istria in Molino a Vento na veselični prostor k „Tirolcu“. Pevske točke proizvajajo pod vodstvom G. Laha iz prijaznosti bratsko pevsko društvo „Ilirija“ od sv. Jakoba. Igro uprizorijo diletantje istega društva. Na koncertu in pri plesu igra godba (24 mož) „Pevskega, bralnega, Sokolskega, godbenega društva „Zvezda“ iz Herpelja v Istri v sokolskem kroju. Kapelnik F. Majcen. Začetek koncerta točno ob 4 in pol uri popoldne. Vstopnina 50 st. za osebo. Vsak plesni komad 10 st. za osebo. Med koncertom in plesom deluje šaljiva pošta. Ker je čisti dobiček določen prepotrebni podporni fond, se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vljudno vabi svoje tovariše in vse slav. slov. občinstvo iz mesta in okolice.

odbor.

Iz delavskega sveta.

ds.— Velikanska izključitev stavnega delavstva na Nemškem. Prvi majnik nemškega stavbnega delavstva se je vršil v znamenju pravega boja. Predigra k temu boju se je začela v četrtek, ko so delodajalci v nekaterih mestih dosegli po izključitvi delavstva. V soboto se je boj vnel po celi Nemčiji, izvzemši prestolnico Berlin in Hamburg, kjer se vrše pogajanja, da se izključitev ne izvede. Če se pogajanja ne završe do sobote, se izvede tudi v teh mestih splošna izključitev. Boj, ki je vzplamtel v Nemčiji, je velikanski in bo zahteval velikanskih žrtev. Izključevalci se sami zavedajo tega in zato že začenejo z zbirkami med kapitalist. Njih edini namen je uničiti moč strokovno organiziranega delavstva. Pri tem stremljenju so našli tovarišev. Osrednja zveza nemških podjetnikov jim je ponudila 12 milijonov mark, trdka Kruppova pa 4 milijone. Vse te velike svote pa se zde izključiteljem še premajhne, zato so začeli akcijo da dobe še 14 milijonov, da bi se boj končal s popolnim uspehom za delodajalce, da bi potem dektirale delavske pogodbe za bodočnost, kakor bi sami hoteli. Namen je jasen. Delavstvo, v prvem trenutku prese-neteno, je vendar takoj izpoznalo situacijo in dasiravno popolnoma nepripravljeno, se je zedinila v eno celoto brez razlike prepričaja. Delavstvo se je odločilo stopiti v ta obupni boj. To bo boj za biti ali ne biti za delavske organizacije. Silni milijoni, ki so jih dobili izključitelji, niso ustrašili delavstva. Delavstvo gre v boj vzajemno in sporazumno, trdno računajoč na bodočnost. Danes triumfira kapital, svest zmage. Nepriznana izključitev je pa tudi šola za delavstvo, da plača izključitev delodajalcev bo morebiti tokrat popolna, ali trajna ne bo. Izključitev stavbnega delavstva se tudi že čuti na severnem Českem.

(Dalje na četrti strani.)

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno

ul. Molin Grande št. 9.

kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščičice, potice itd.

Udani Josip Taučar.

CENE ZMERNE. TELEFON 16-83

Na obroke

Velika zaloga izdelanih oblek

za moške in otroke. Bogat izbor vseh vrst platna za perilo in rjuhe, garniture za mizo in posteljo itd.

Adolf Kosteris, ul. S. Giovanni 16, I. n.

zra. en „BUF ET AUTOMATICO“

POZOR! Skladišče ni v pritličju, ampak v prvem nadstropju.

POZOR! Skladišče ni v pritličju, ampak v prvem nadstropju.

Konsumna zadruga N. D. O.

Prodajalne: ulica Bosco 17. II. ul. Miramare

: Telefon: št. 23-21. : III. v Šklednju.

Čisti dobiček tega Vašega prvega gospodarskega podjetja je namenjen le vam in Vaši sveti stvari!

kjer se že pojavljajo izključeni delavci, ki iščejo dela. Mnogo čeških delavcev, ki so odšli na delo v Nemčijo se zopet vrača domov. Ljudje, ki poznajo položaj v Nemčiji, pravijo, da bo izključitev potrajala preko polne sezone. Da bi si delavstvo dalo diktirati delavsko pogodbo, ni verjetno. Zveza št. vseh delodajalcev šteje 23 000 članov in zaposlene v celi Nemčiji okrog 400.000 delavcev. Pričakuje se, da bodo državni uradi posegli vmes, in to je gotovo tudi stvar zakonodajnih zastopov, da pri silijo delodajalce k mirnim pogajanjem. Nemške št. ok. vne organizacije se pripravile že vse krake, da tujezemske delavstvo ne bo nastopalo, kakor žele delodajalci, stavkokazno.

ds — **Takojšnja uvedba dela čez uro.** Tovarniške delavcu je bilo v ponedeljek povedano, da se bode v tekočem tednu delalo namesto do 6. do 8. zvečer. Delavec se je pritožil pri mojstru (delovodji) a ta ga je poslal k ravnatelju in ravnatelj zopet k delovodji. Delavec je nato opustil delo in zahteval izplačilo mezde za celi tekoči teden. Ker je delavni red predpisoval, da se odpoved daje vedno od četrta do sobote, je trdil, da bi bila morala trdka že v četrtek napovedati, da

se bo od ponedeljka naprej delalo čez uro. da bi delavci, ki ne bi hoteli delati čez uro, mogli odpovedati delo. V takojšnji uvedbi d. la čez uro obstoji bistvena kršitev delavne pogodbe, kar ga je upravičilo a takojšnje opustitev dela in p. leg tega tudi k zahtevi odškodnine za odpovedni rok. Proti vsemu pričakovanju je obrtno sodišče zavrnilo delavčovo tožbo. Vprašanje, ali more uvesti delo delalec del čez uro proti volji delavstva, se presoja različno na podlagi delavnega reda. Ako bi bil delavec izjavil, da bo delal samo tako dolgo, kakor dotlej, ako bi ga bila tovarna vsled tega odpustila in ako bi se bilo dokazalo, da uvedba dela čez uro nasprotuje delavnemu redu, bi se blo moralo ugoditi njegovi zahtevi po izplačilu plače z odpovedni rok. V danem slučaju pa ni bila kršena delavna pogodba z uvedbo dela čez uro, ker je trdka mogla do večera preklicati svojo odločbo. Nasproti temu je delavec, kateri je bil dolžan delati do 6. ure, opustil delo predčasno.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Največja slovenska manufakturna trgovina v Trstu.

Križmančič & Breščak

ulica Nuova št. 37.

V zalogi se nahaja velikanska izbira vsakovrsnega modernega blaga, za spomlad in leto, moške in ženske obleke, raznovrstno perilo, preproge zavese itd. Velikanska izbira vsakovrsne drobnarije, za šivilje in krojače vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Udom N. D. dajeva 10% popusta

☐ Priporoča se kot Slovenca slav. občinstvu za najobilnejši obisk. ☐

Novo pogrebno podjetje

se je preselilo v Corso št. 49. (vokal Trg Goldoni).

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18.

Prireja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprti, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliča, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE. Cene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo

Telefon št. 1402

HENRICH STIBELJ in drugi.

Cene nizke

M. AITE

brez konkurence

Velika zaloga z manufakturnim blagom

ulica Nuova št. 36, vokal ul. S. Lazzaro, s podružnico ul. S. Lazzaro 5.

V obeh prodajalnicah dobiva se razno blago boljše kakovosti in najmodernejše iz prvih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tudi velikanska izbira platnega in bombažnega blaga, prtov in prtičev ter vsake vrste perila tudi iz bombaža, ali platna. Veliki izbor vsakovrstnih odej, kakor tudi koltri lastnega izdelka. Pletenike, svilnine, raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke. VELIKANSKI IZBOR SNOVI ZA NARODNE ZASTAVE IN DRUŠTVENE ZNAKE.

Kupljeno blago katero slučajno ni ugajalo, se zamenja ali pa sed enar vrne brez nikakih zadržkov. Poskusiti in se prepričati

Slovenci! ZA BIRMO

- vsi v urarno in zlatarno -
ulica del Rivo 26
Alojz Povh
Slovensko podjetje!

Zaloga likerjev v sodčkih in butiljkah

Jakob Perharc

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinjših in starih vin v butiljkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Filip Ivanišević

: zaloga dalmatinskega vina :

lastni pridelki v Jesenicah pri Omišju

v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)

v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulici Zudee he št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst

.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino! ..

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Zaloga izgotovljenih oblek in perila za moške. Kupujem v veliki množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako omogočen prodajati po

neverjetno nizkih cenah

Za novo sezono, velikanski prejemki blaga, 5000 oblek za moške in dečke od K 14.— do 60.— Izven tega bogata izbira. kostumov, površnikov, jopičev, telovnikov, hlač, srajc, jopič, spodnjih hlač, nogavic, ovratnikov, manšetov, halj, montur (terlis) in vseh drugih predmetov za moške.

Specijaliteta lastnega izdelka za delavce; srajc z kormonskega xforta ter močne hlače in spodnje hlače.

Zgotovljajo se obleke za moške po meri.

Lasna krojačnica.

Use po nizkih cenah.

Govori se slovensko.

Priporočam se na najtopleje za Vašo blagohotno podporo.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhodi iz Trsta:

4. junia parnik „Oceanija“ Novi-York via Patraso-Palermo.
26. maja parnik „Laura“ Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.
Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksuznimi instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.
Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Mollia Ploccolo št. 2. ali pa kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo

:: žganjarno ::

ulica Petronio številka 1.

A. B

KUPUJTE VSI

Kolinsko kavino primes!

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPUJE IN PRODAJA

VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTÉ, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE

PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskompt menic in inkaso, borzna naročila

SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 0

VLOGE NA KNJIŽICE

— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —

VLOŽENI DENAR OBREŠTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. :::

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI

DOKUMENTOM VKRANJA. — — —

Uradne ure. 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Brzjavlj.: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.